

Химчак Віталій Валентинович,
аспірант,
Міжрегіональна академія управління персоналом,
м. Київ
ORCID 0000-0003-2146-1570

УДК 351

doi: 10.34213/tp.20.02.11

АНАЛІЗ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ У ГАЛУЗІ НАУКИ “ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ” ЗА НАПРЯМОМ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ В УКРАЇНІ

Проаналізовано наукові дослідження вчених у галузі науки “Державне управління” за напрямом забезпечення сталого розвитку в Україні. За результатами проведеного аналізу серед механізмів державного управління, що досліджувалися вченими в цій галузі в контексті сталого розвитку, можна відділити такі механізми: державне управління сталим розвитком регіонів (на засадах регіонального та транскордонного співробітництва); державне управління стійкістю регіональних еколого-економічних систем; регулювання валового регіонального продукту як чинник сталого розвитку регіону; забезпечення сталого розвитку територіальної громади; регулювання збалансованого розвитку сфери комунальних послуг; оптимізація державного управління в умовах сталого розвитку; випереджальне державне управління.

Ключові слова: державне управління, публічне управління та адміністрування, сталий розвиток, забезпечення сталого розвитку, механізми забезпечення сталого розвитку.

Постановка проблеми. Реформування державного управління, що відбувається протягом останніх років в Україні, зумовлене процесами європейської інтеграції країни, а це, у свою чергу, передбачає упровадження європейських норм та стандартів і формування на цих засадах системи публічного управління, яка є спільною з країнами Європейського Союзу. Стратегія реформування державного управління на 2016–2020 рр., яка була схвалена Урядом 24 червня 2016 р. і яка включала відповідний план заходів з її реалізації, була оновлена Стратегією реформування державного управління України на період до 2021 р., затвердженою розпорядженням Кабінету Міністрів України від 18 грудня 2018 р. за результатами комплексного оцінювання стану справ у системі державного управління, проведеного експертами європейської Програми SIGMA (Support for Improvement in Governance and Management, спільна ініціатива ОЕСР та ЄС), а також за їхніми рекомендаціями. Реалізацію цієї Стратегії спрямовано на побудову системи державного управління, яка буде ефективною та підзвітною громадянам і яка працюватиме в інтересах суспільства на засадах забезпечення сталого розвитку країни.

Водночас це потребує науково-теоретичного обґрунтування щодо формування дієвих механізмів забезпечення сталого розвитку в системі публічного управління в Україні, що, у свою чергу, передбачає аналіз наукових досліджень у галузі науки “Державне управління” за напрямом забезпечення сталого розвитку в Україні.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У статті проаналізовано праці вчених у галузі науки “Державне управління” за напрямом забезпечення сталого розвитку в Україні, авторами яких є, зокрема: В. Лагно, Є. Карташов, З. Бурик, О. Ляшевська, О. Гордєєв, О. Корчміт, А. Надежденко, О. Надоша, В. Галушка, О. Червякова, О. Усаченко [1–11].

Метою статті є аналіз наукових досліджень у галузі науки “Державне управління” за напрямом забезпечення сталого розвитку в Україні.

Виклад основного матеріалу. Різні аспекти забезпечення сталого розвитку висвітлено у працях українських вчених, які досліджували механізми державного управління в галузі науки “Державне управління”. Розгляньмо докладніше наукові праці вчених із державного управління за п’ять років (2014–2018 рр.), результати яких віддзеркалюють саме механізми забезпечення сталого розвитку в Україні.

Зокрема, В. Лагно в дисертаційному дослідженні “Механізми державного управління сталим розвитком регіонів на засадах регіонального та транскордонного співробітництва” [1] вперше методологічною основою транскордонної співпраці запропонував розглядати децентралізацію, яка дозволяє делегувати певні повноваження безпосередньо її суб’єктам, а також покращити координацію між національними, регіональними та місцевими учасниками такої співпраці на різних рівнях. Також у дослідженні обґрунтовано складники ефективних механізмів державного управління, які забезпечують вищу результативність реалізації інноваційної стратегії, а саме: створення стратегічних планів у галузі науки й інновацій на довгострокову та середньострокову перспективу; розроблення цільових програм науково-технічного та інноваційного характеру з найважливіших критичних технологій; розроблення найважливіших інноваційних проєктів регіонального (державного) значення, що реалізують окремі ланки критичних технологій. Автором запропонований науково-методологічний підхід щодо розвитку механізмів державного управління сталим розвитком регіонів на засадах регіонального та транскордонного співробітництва, сутність якого полягає у визначенні цілей і розвитку принципів щодо вдосконалення механізмів інноваційного розвитку, механізмів формування високотехнологічних транскордонних кластерів; активізації участі населення в забезпеченні сталого розвитку; підвищенні ефективності реалізації державних програм регіонального і транскордонного співробітництва. У результаті проведення дослідження автором удосконалені методи аналізу концептуальних підходів до формування державного механізму сталого розвитку регіонів на основі принципів, що відповідають вимогам сталого розвитку та визначаються як сукупність правил, норм, настанов системи управління сталим розвитком, які є загальними вимогами державної політики та її структурних складників. Також удосконалено теоретичні положення сталого розвитку щодо ролі регіонів за рахунок: термінологічного дослідження поняття “регіон”, де регіон розглядається як складна територіальна соціально-економічна система (СЕС) різних рівнів; сформульованих вимог до системи показників сталого розвитку регіональних СЕС; проведеного детального аналізу кожного з можливих показників за типами (економічний, екологічний, соціально-економічний, комплексний); форми міждержавної взаємодії за рахунок виявлення правових, економічних та соціальних передумов їхнього функціонування з окресленням проблематики розвитку прикордонного співробітництва України з країнами-сусідами; технологію формування кластерів у регіоні, що передбачає три основних етапи: перший – визначення потенціалу кластеризації та розроблення програми реалізації кластерних проєктів; другий – активізація процесів кластеризації в регіоні, підключення до цих процесів можливих учасників; третій – ініціатива владних структур регіону щодо формування координаційного центру з питань планування та реалізації кластерних проєктів.

У дисертаційному дослідженні Є. Карташова “Формування та розвиток механізмів державного управління стійкістю регіональних еколого-економічних систем” [2] узагальнено теоретичний доробок із проблем державного управління стійкістю регіональних еколого-економічних систем, їхню сутність і зміст складників категорій. Автором обґрунтована нова наукова концепція державного управління стійкістю еколого-економічних систем, що передбачає концептуальний підхід до формування організаційно-економічного механізму його здійснення, а також систему принципів формування й розвитку механізмів державного управління стійкістю еколого-економічних систем. Також у дослідженні охарактеризовано особливості сучасної моделі взаємодії суспільства з природою та обґрунтовано підхід до управління стійкістю еколого-економічних систем як методологічного базису формування стратегії регіонального розвитку. За результатами проведеного аналізу стану державного управління стійкістю регіональних еколого-економічних систем в Україні виокремлено основні перешкоди його реалізації та зроблено оцінювання рівня еколого-економічного розвитку регіонів, що дало можливість провести їхню типологізацію. Автором розроблена концепція формування комплексної стратегічної програми екологічного відтворення регіонів і визначені пріоритети її реалізації, що покладено в основу концептуальної моделі державного управління стійкістю еколого-економічних систем з урахуванням особливостей взаємодії екологічної, економічної, інституційної, соціальної компонент. Також у зазначеному дослідженні запропоновано структурно-функціональну схему організаційно-економічного механізму державного управління стійкістю регіональних еколого-економічних систем.

У своєму дисертаційному дослідженні “Теоретико-методологічні засади державного регулювання сталого розвитку України” З. Бурик [3] запропонувала науковий підхід до формування та реалізації державного регулювання сталого розвитку, що передбачає: запровадження концептуальних засад державного регулювання сталого розвитку; обґрунтування структури комплексного механізму державного регулювання сталого розвитку; формування концептуального бачення комплексного механізму державного регулювання сталого розвитку на основі соціоеколого-економічних систем. Автором визначені концептуальні засади реалізації стратегічного підходу до державного регулювання сталого розвитку України, зокрема через затвердження системи стратегічних документів, що включає: Концепцію сталого розвитку України (розроблено її проект), довгострокову стратегію, середньострокову стратегію, секторальні та галузеві стратегії сталого розвитку, спрямовані на активізацію різних сфер суспільного життя, а також розвиток територій. Надається авторську Концепцію сталого розвитку України, що складається з частин: 1) основоположні засади концепції сталого розвитку, 2) мета та передумови формування цілей сталого розвитку, 3) цілі й завдання сталого розвитку, 4) інституційне забезпечення сталого розвитку, 5) засоби і механізми забезпечення сталого розвитку, 6) моніторинг сталого розвитку. Також у роботі обґрунтовано та сформовано комплексний механізм державного регулювання сталого розвитку як цілісної організаційно-функціональної та інституційно-правової системи, у його структурі визначено механізми та їхні складники: нормативно-правовий, інституційний, організаційно-управлінський, фінансово-економічний, інформаційно-комунікаційний механізми, що функціонують взаємозалежно для реалізації адміністративної, стимуляційної та компенсаційної діяльності

держави, що слугує досягненню основної мети та цілей державного регулювання сталого розвитку; сформовано концептуальне бачення комплексного механізму державного регулювання сталого розвитку на основі соціо-еколого-економічних систем, що полягає у взаємодії підсистем і компонентів (інститутів, організацій, ринкових структур, об'єднань) у загальнонаціональному інституційному просторі та формує динамічну модель забезпечення балансу інтересів інституцій задля формування системи економічних, соціальних та екологічних відносин, що дасть можливість підвищити ефективність процесу регулювання та функціонального забезпечення сталого розвитку. Також цим автором у процесі дослідження вдосконалена класифікація методів та форм державного регулювання сталого розвитку. Методи згруповано за такими критеріями: відповідно до стилю управління, масштабу застосування; типу та способу впливу; законодавчої формалізації; з точки зору організованості регулювання; у контексті науковості; з позицій мотивації управлінської діяльності; за функціональною спрямованістю; з позицій комплексності. Форми державного регулювання сталого розвитку класифіковано: відповідно до наслідків у результаті використання тієї чи іншої форми (правові та неправові наслідки); залежно від виконавчої діяльності (у законодавчій площині: створення актів законодавства та прийняття їх; реалізація актів законодавства; в організаційно-технічній площині: удосконалення та внесення змін до чинних актів законодавства; проведення організаційних, матеріально-технічних заходів; проведення інформаційних та промокампаній).

У монографії О. Ляшевської “Державне регулювання валового регіонального продукту як чинник сталого розвитку регіону” [4] висвітлено теоретичні засади застосування механізмів державного регулювання валового регіонального продукту. Надано всебічний аналіз державної політики регулювання валового регіонального продукту як чинника сталого розвитку регіону та вдосконалено організаційний механізм підвищення ефективності державної політики щодо міжрегіонального вирівнювання структури та динаміки валового регіонального продукту, який полягає в розробленні та упровадженні регіональних стратегій сталого розвитку. Автором окреслені шляхи вдосконалення механізмів державного регулювання валового регіонального продукту для забезпечення сталого розвитку регіону.

О. Гордєєв у роботі “Механізми забезпечення сталого розвитку територіальної громади” [5] довів, що застосування комплексного підходу до наукового обґрунтування інституційного й організаційно-правового механізмів забезпечення сталого розвитку територіальної громади за умов реформування системи державного управління незалежної України дозволяє суттєво змінити їхнє змістове наповнення. Це знайшло відображення у розробленій концептуальній моделі забезпечення сталого розвитку, яка має три вектори – концептуальний, інституційний та функціональний і в основі якої засади сталого розвитку, концепції як економічні, так і розвитку державного управління, менеджменту та відповідні принципи. Згадані елементи моделі базуються на відповідному інформаційно-аналітичному забезпеченні, моніторингу й оцінюванні ефективності управління сталим розвитком. Автором також удосконалені теоретико-методичні підходи щодо дослідження сталого розвитку, які доповнено державно-управлінським, у якому партнерська взаємодія в реалізації програм і проектів базується на принципах стратегічного мислення, ефективності та результативності, відкритості та прозорості, звітності, участі громадян і

партнерстві. У роботі обґрунтовано доцільність запровадження стратегічного партнерства в діяльність органів місцевого самоврядування, що передбачає довгострокову співпрацю органів влади, приватного сектору й інститутів громадянськості на основі концепції демократичного врядування та запропоновано шляхи вдосконалення механізмів регулювання та координаційних.

О. Корчміт у своїй науковій роботі “Державне регулювання збалансованого розвитку сфери комунальних послуг” [6] навіть та обґрунтував нове вирішення соціально значущого науково-практичного завдання, що полягає в дослідженні механізмів державного регулювання розвитку сфери комунальних послуг в Україні та визначенні перспективних напрямів удосконалення механізмів державного регулювання. За результатами проведеного дослідження автором виявлені сучасні тенденції, стійкі зв’язки, закономірності забезпечення регуляторного впливу публічного сектору на діяльність суб’єктів природних монополій та суб’єктів суміжних ринків у цій сфері. Відповідно розроблено низку практичних рекомендацій із підвищення результативності державно-управлінської діяльності, удосконалення механізмів державного регулювання збалансованого розвитку сфери комунальних послуг, зокрема з упровадження стимулювальних моделей тарифоутворення, заходів із мотивації ресурсоощадної поведінки споживачів, механізмів посилення адресності соціального захисту та підвищення платоспроможності населення, удосконалення критеріїв оцінювання напрямів та об’єктів державного інвестування, упровадження інноваційних механізмів стимулювання енергоефективності у сфері комунальних послуг, інституціонального становлення ринку енергосервісних послуг.

А. Надежденко в дисертації “Механізми державного управління реалізацією екологічної політики сталого розвитку” [7] розкриває механізми державного управління у сфері екологічної політики на засадах аналізу теоретичних, методичних та практичних аспектів державного управління реалізацією екологічної політики сталого розвитку, зокрема проаналізовано зміст категорії “державна екологічна політика сталого розвитку” та механізмів державного управління з урахуванням екологічного складника. За результатами проведеного аналізу зроблено оцінку ефективності екологічної політики за сучасних умов та наведено стратегічні напрями реалізації державної екологічної політики. Автором розкриті особливості нормативного закріплення державного екологічного планування як механізму реалізації основних засад політики сталого розвитку України та обґрунтована необхідність розроблення моделі державно-громадського екологічного інституту України, у якій додатковим ресурсом розвитку механізмів державного управління реалізацією екологічної політики сталого розвитку є створення принципово нового консультативно-дорадчого структурного підрозділу місцевої державної адміністрації – екологічної клініки. Також автором запропоновані напрями підвищення ефективності організаційно-структурного, економічного та правового механізмів державного управління, які спрямовано на втілення в реальну практику соціально-економічного та суспільного життя принципів сталого розвитку.

О. Надоша в роботі “Механізми оптимізації державного управління в умовах сталого розвитку” [8] обґрунтував механізми оптимізації державного управління за умов сталого розвитку на основі аналізу теоретико-методологічних засад дослідження державного управління за умов переходу до сталого розвитку, розкрив його сутність і вплив на систему державно-

го управління. Автором досліджені основні механізми системної оптимізації державного управління за умов забезпечення сталого інноваційного розвитку, ідентифікований його інституціонально-оптимізаційний зміст, класифіковані системні механізми реалізації державного управління сталим інноваційним розвитком, розкрита сутність системних державно-управлінських стратегій сталого інноваційного розвитку перехідних суспільств та оптимізаційних механізмів упровадження їх. За результатами проведеного дослідження автором розроблені механізми оптимізації державного системного управління ризиками за умов сталого інноваційного розвитку й обґрунтовані засоби запровадження їх; розкрита сутність реструктуризації та реінжинірингу як оптимізаційних механізмів переходу України до сталого розвитку та державного управління ним, конкретизовані зміст і напрями адміністративної реформи як механізму оптимізації державного управління за умов сталого розвитку України.

У науковій роботі В. Галушки “Розвиток механізмів випереджаючого державного управління” [9] наведено нове вирішення наукового завдання з обґрунтування теоретико-методологічних засад і розроблення науково-практичних рекомендацій щодо розвитку механізмів випереджального державного управління. Автором проаналізований науковий доробок за основними напрямками випереджального державного управління, за результатами якого сформульоване авторське визначення випереджального державного управління та виділені його ознаки. У роботі визначено основні принципи випереджального державного управління та концептуальні напрями політики випереджального розвитку. Автором визначені горизонт бачення випереджального державного управління та завдання забезпечення його інноваційності, а також сформовані вимоги та завдання щодо розвитку державного управління з виявленими проблемними питаннями розвитку законодавства України в цій сфері. У роботі проведено експертну верифікацію отриманих результатів дослідження, що дало можливість автору запропонувати науково-практичні рекомендації органам державної влади щодо застосування механізмів випереджального державного управління.

Цікавою, на нашу думку є монографія О. Червякової “Механізми трансформації державного управління в умовах суспільних змін” [10], у якій проаналізовано та узагальнено дослідження щодо державного управління формуванням суспільства стійкого розвитку. Зокрема, автором виділені основні складники зовнішнього вектора “Суспільство стійкого розвитку” та запропонована відповідна класифікація їх за складниками: сталий розвиток регіонів та галузей; соціальний розвиток; екологічний розвиток; рекреаційні процеси та механізми; розвиток людського ресурсу; безпека життєдіяльності.

Викликає інтерес публікація О. Усаченко “Становлення парадигми сталого розвитку” [11], у якій автор за результатами проведеного дослідження розкриває сутнісний складник парадигми сталого розвитку, що ґрунтується на об’єднанні трьох складників: економічного, соціального та екологічного. Це, у свою чергу, передбачає збалансування соціального, економічного та екологічного складників розвитку шляхом подолання їхньої еволюційної неорганізованості. Як стверджує автор, відповідним критерієм такого розвитку стає зростання інтегрованого соціально-економічно-екологічного потенціалу в умовах збереження та покращання за можливістю якісних показників навколишнього природного середовища, людського та економічного потенціалу.

Висновки з цього дослідження і перспективи подальших розвідок у цьому напрямі. Таким чином, за результатами проведеного аналізу наукових досліджень у галузі науки “Державне управління” серед механізмів державного управління, що досліджувалися вченими в цій галузі в контексті сталого розвитку, можна відділити такі механізми:

- державне управління сталим розвитком регіонів (на засадах регіонального та транскордонного співробітництва);
- державне управління стійкістю регіональних еколого-економічних систем;
- регулювання валового регіонального продукту як чинник сталого розвитку регіону;
- забезпечення сталого розвитку територіальної громади;
- регулювання збалансованого розвитку сфери комунальних послуг;
- оптимізація державного управління в умовах сталого розвитку;
- випереджальне державне управління.

Список використаних джерел

1. Лагно В. Т. Механізми державного управління сталим розвитком регіонів на засадах регіонального та транскордонного співробітництва : автореф. дис. ... д-ра наук з держ. упр. Маріуполь, 2015. 38 с.
2. Карташов Є. Г. Формування та розвиток механізмів державного управління стійкістю регіональних еколого-економічних систем : автореф. дис. ... д-ра наук з держ. упр. / Акад. муніцип. упр. Київ, 2016. 40 с.
3. Бурик З. М. Теоретико-методологічні засади державного регулювання сталого розвитку України : автореф. дис. ... д-ра наук з держ. упр. Київ, 2018. 36 с.
4. Ляшевська О. І. Державне регулювання валового регіонального продукту як чинник сталого розвитку регіону : монографія. Харків : Друкарня Мадрид, 2016. 199 с.
5. Гордєєв О. К. Механізми забезпечення сталого розвитку територіальної громади : автореф. дис. ... канд. наук з держ. упр. Одеса, 2014. 20 с.
6. Корчміт О. Ю. Державне регулювання збалансованого розвитку сфери комунальних послуг : автореф. дис. ... канд. наук з держ. упр. Харків, 2014. 20 с.
7. Надежденко А. О. Механізми державного управління реалізацією екологічної політики сталого розвитку : автореф. дис. ... канд. наук з держ. упр. Донецьк, 2014. 20 с.
8. Надоша О. В. Механізми оптимізації державного управління в умовах сталого розвитку : автореф. дис. ... канд. наук з держ. упр. Київ, 2014. 20 с.
9. Галушка В. Ю. Розвиток механізмів випереджаючого державного управління : автореф. дис. ... канд. наук з держ. упр. Акад. муніцип. упр. Київ, 2016. 20 с.
10. Червякова О. В. Механізми трансформації державного управління в умовах суспільних змін : монографія. Київ : Інтерсервіс, 2015. 390 с.
11. Усаченко О. О. Становлення парадигми сталого розвитку. *Актуальні проблеми державного управління* : зб. наук. пр. Харків : Вид-во ХарPI НАДУ “Магістр”, 2019. № 1 (55). С. 62–71. URL: <http://apdu.journal.kharkiv.ua/index.php/apdu>.

Khymchak V. V.,

Postgraduate Student of Interregional Academy of Personnel Management, Kyiv

ANALYSIS OF SCIENTIFIC RESEARCH IN THE FIELD OF SCIENCE “PUBLIC ADMINISTRATION” IN THE DIRECTION OF ENSURING SUSTAINABLE DEVELOPMENT IN UKRAINE

The Public Administration Reform Strategy for 2016-2020, approved by the Government on June 24, 2016 and incorporating an appropriate plan of measures for its implementation, has been updated the state of affairs in the public administration system conducted by the experts of the European SIGMA Program (Support for Improvement in Governance and Management, a joint initiative of the OECD and the EU), as well as their recommendations. The implementation of this Strategy is aimed at building a system of public administration that will be effective and accountable

to citizens and that will work in the public interest on the basis of ensuring the sustainable development of the country.

At the same time, this requires a scientific and theoretical justification for the formation of effective mechanisms for ensuring sustainable development in the public administration system in Ukraine, which in turn provides for the analysis of scientific research in the field of public administration in the direction of ensuring sustainable development in Ukraine.

Various aspects of ensuring sustainable development are highlighted in the writings of Ukrainian scientists, who investigated the mechanisms of public administration in the field of science "Public Administration".

The article analyzes the scientific research of scientists in the field of public administration in the direction of ensuring sustainable development in Ukraine. According to the results of the analysis, the following mechanisms can be distinguished among the mechanisms of public administration researched by scientists in this field in the context of sustainable development: public administration of sustainable development in the regions (on the basis of the regional and cross-border cooperation); state management of sustainability in the regional ecological and economic systems; regulation of gross regional product as a factor of sustainable development in the region; ensuring sustainable development of the territorial community; regulation of balanced development in the utility services sector; optimization of public administration in the conditions of sustainable development; leading public administration.

Keywords: government, public administration, sustainable development, ensuring sustainable development, sustainable development mechanisms.

References:

1. Lagno, V.T. (2015). Mekhanizmy derzhavnoho upravlinnya stalym rozvytkom rehioniv na zasadakh rehionalnoho ta transkordonnoho spivrobitnytstva. Extended abstract of doctor's thesis. Mariupol [in Ukraine].
2. Kartashov, E.G. (2016). Formuvannya ta rozvytok mekhanizmiv derzhavnoho upravlinnya stiykisty rehional'nykh ekoloho-ekonomichnykh system. Extended abstract of doctor's thesis. Kyiv [in Ukraine].
3. Buryk, Z.M. (2018). Teoretyko-metodolohichni zasady derzhavnoho rehulyuvannya staloho rozvytku Ukrayiny. Extended abstract of doctor's thesis. Kyiv [in Ukraine].
4. Lyashevskaya, O.I. (2016). Derzhavne rehulyuvannya valovoho rehionalnoho produktu yak chynnyk staloho rozvytku rehionu. Kharkov: Printing Madrid [in Ukraine].
5. Gordeyev, O.K. (2014). Mekhanizmy zabezpechennya staloho rozvytku terytorialnoyi hromad. Extended abstract of candidate's thesis. Odesa [in Ukraine].
6. Korchmit, O.Yu. (2014). Derzhavne rehulyuvannya zbalansovanoho rozvytku sfery komunalnykh posluh. Extended abstract of candidate's thesis. Kharkiv [in Ukraine].
7. Nadezhdenko, A.O. (2014). Mekhanizmy derzhavnoho upravlinnya realizatsiyeyu ekolohichnoyi polityky staloho rozvytku. Extended abstract of candidate's thesis. Donetsk [in Ukraine].
8. Nadosha, O.V. (2014). Mekhanizmy optymizatsiyi derzhavnoho upravlinnya v umovakh staloho rozvytku. Extended abstract of candidate's thesis. Kyiv [in Ukraine].
9. Galushka, V.Yu. (2016). Rozvytok mekhanizmiv vyperedzhayuchoho derzhavnoho upravlinnya. Extended abstract of candidate's thesis. Kyiv [in Ukraine].
10. Chervyakova, O.V. (2015). Mekhanizmy transformatsiyi derzhavnoho upravlinnya v umovakh suspilnykh zmin. Kyiv: Interservis [in Ukraine].
11. Usachenko, O.O. (2019). Formation of the paradigm of sustainable development. *Aktualni problemy derzhavnoho upravlinnya*, 1 (55). 62–71. URL: <http://apdu.journal.kharkiv.ua/index.php/apdu> [in Ukraine].

Надійшла до редколегії 11.04.2020 р.